

WAAR-
SCHUWING

Als bij u dit aaltje is gevonden, attenderen wij u op het volgende.

In de teelt van o.a. de volgende gewassen is er kans op (aanzienlijke) schade met financiële gevolgen: ui, tulp, aardappel, suikerbiet, maïs, erwten, bonen en peen.

Symptomen

Stengelaaltjes veroorzaken kroef of bolbroek in uien en sjalotten. De bladeren blijven klein, gedrongen, broos en zijn blauwachtig van kleur. De bollen zelf zijn vaak voos en gebarsten. Bij zware aantasting vallen planten weg. Aardappelknollen vertonen ingezonken plekken en geven droogrot die tot diep in de knol kan doordringen. Bovengronds zijn zware aantastingen zichtbaar doordat planten in groei achterblijven, bladmisvormingen, verdikte bladstelen en holle stengels laten zien. In peen ontstaat uitval van kiemplanten en in een later stadium koprot. Maïsplanten vallen om doordat de stengelbasis wordt aangetast. In erwt zijn de planten bij ernstige aantasting gedrongen, de stengels verdikt en de bladeren klein en gekroesd. In biet veroorzaken stengelaaltjes gedraaide bladstelen en gezwollen, vervormde bladeren die doen denken aan groeiotschade. Veel vaker wordt later in het seizoen de kop van de biet aangetast. Bij ernstige aantastingen in tulp ontstaan in de bladeren en bloemen gaten met rafelige randen. Vaak is de stengel vlak onder de bloem aan één kant aangetast, waardoor deze kromgroeit en de bloem scheef op de stengel komt te staan.

Let op.

Stengelaaltje is een quarantaine organisme waarvoor specifieke maatregelen gelden. Zie hiervoor de site van de Plantenziektenkundige dienst (www.minlnv.nl/pd). De teelt van uitgangsmateriaal op besmette percelen wordt sterk afgeraden omdat het geproduceerde uitgangsmateriaal niet besmet mag zijn.

Beschrijving van het stengelaaltje

Stengelaaltjes verkeren het grootste deel van hun leven bovengronds in de plant. Niet alleen stengels, maar ook bloemknoppen en bladscheden zijn favoriete verblijfplaatsen van dit aaltje. De levenscyclus is bij 15°C in drie weken rond. Het vrouwtje legt per generatie tot wel 500 eieren. De minimum temperatuur voor het leggen van eieren ligt tussen de 1°C en 5°C. Deze eigenschappen zorgen ervoor dat zeer lage besmettingsniveaus gedurende het groeiseizoen oplopen tot zware besmettingen. Deze leiden tot problemen met de groei. Vooral bij koud en vochtig weer verspreidt de besmetting zich vlot over het perceel. In de bewaring gaat de aantasting door. Jonge aaltjes kunnen vele jaren overleven, zowel in de grond als op plantmateriaal en in zaad.

Stengelaaltjes aantasting in de ui. Zowel bol als loof worden aangetast.

Lange overlevingsduur zonder waard

Stengelaaltjes kunnen in principe op alle grondsoorten voorkomen. De overleving is in zware grond langer dan op de zandgronden, daarom vormen deze aaltjes daar vaker een probleem. In klei van meer dan 30% afslibbaarheid kunnen de stengelaaltjes het meer dan 10 jaar zonder waardplant uithouden.

Er zijn meer dan 20 verschillende rassen van het stengelaaltje bekend met kleine verschillen in waardplantreeks. Het uien/roggeras is het belangrijkste stengelaaltje.

Uiterlijk zijn de rassen niet van elkaar te onderscheiden. De lange overleving en de moeilijkheden bij de identificatie van het ras maken een concrete advisering op het gebied van vruchtwisseling heel erg lastig en praktisch onmogelijk.

COLOFON © 2009, Actieplan Aaltjesbeheersing

Bllg, De Groene Vlieg, HLB, NAK AGRO, Nemacontrol en ROBA ondersteunen het Actieplan Aaltjesbeheersing. Het Actieplan is een initiatief van het Productschap Akkerbouw (PA) en LTO Nederland.

Informatie over het Actieplan Aaltjesbeheersing:

Arjan Kuijstermans, Postbus 29739, 2502 LS Den Haag, telefoon: 070-370 84 26, e-mail: aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl, internet: www.kennisakker.nl.

Deze folder is met de uiterste zorg samengesteld op basis van de meest actuele en betrouwbare informatie. Bovengenoemde laboratoria, PA, PPO, HLB en DLV Plant aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van deze informatie.

Wat kunt u wel doen

- Teel op het betreffende, besmette perceel geen gewassen meer die flinke schade kunnen oplopen zoals ui en tulp.
- Teel geen gewassen waarop stengelaaltjes zich sterk kunnen vermeerderen zoals: ui, luzerne, erwten, boon, tulp en klaver. Ook met de teelt van matig vermeerderende gewassen zoals aardappel, maïs, rogge, haver en peen moet worden opgepast.
- Erwten, stamslaboon en veldboon kunnen zware besmettingen met *Ditylenchus dipsaci* opbouwen zonder zichtbare symptomen.
- Hoe zwaarder de grond des te voorzichtiger moet men zijn met de terugkeer van gevoelige gewassen op percelen waar eerder problemen zijn geweest.
- Tarwe, gerst, triticale, cichorei, schorseneer, suikerbiet, rode biet, vlas, spinazie en witlof vermeerderen stengelaaltjes niet. Het is dus goed deze in het bouwplan op te nemen. Let op: in suikerbiet, rode biet, vlas en spinazie kan wel schade ontstaan.
- Stengelaaltjes komen in haarden voor. Leg deze haarden vast en voorkom versleping naar gezonde percelen.
- Vernietig aangetaste gewassen direct zodat de aaltjes niet te sterk vermeerderen en gesleep wordt beperkt. Houdt hierbij een bufferzone van enkele meters aan.
- Schoon uitgangsmateriaal door ontsmetting van zaaizaad en plantgoed is bij dit aaltje cruciaal. Warm waterbehandeling wordt in de bollen en vaste planten algemeen toegepast.
- Natte grondontsmeting kan een populatie verlagen, maar doordat stengelaaltjes tot een diepte van 70 cm kunnen voorkomen, in de werkingsdiepte onvoldoende.
- Stengelaaltjes zijn d.m.v. de gangbare bemonsteringsmethode eenvoudig te missen. Slechts enkele aaltjes per liter grond veroorzaken in gevoelige gewassen schade. Dit betekent dat bij aantreffen van een enkel aaltje al schade kan worden verwacht.
- Er zijn verder geen chemische of niet-chemische grondontsmettingstechnieken bekend of beschikbaar om de populatie voldoende te beheersen.

Stengelaaltjes aantasting in de ui. Zowel bol als loof worden aangetast.

Maak een aaltjesbeheersingsplan voor uw bedrijf

- Inventariseer de historie van het perceel, bouwplan, aaltjesbemonsteringen en schade opgemerkt in het veld
- Maak een zorgvuldige keuze in gewasvolgorde, rassenkeuze, groenbemesters en teeltfrequentie.
- Houd rekening met andere schadelijke aaltjes op het perceel.
- Bekijk of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Wees kritisch op de herkomst van plantmateriaal.
- Neem een goede bedrijfshygiëne in acht.